

Alfred Schnittke (Rus/Du; 1934-1998)

Suite in Oude Stijl ('Suite im alten Stil'), voor viool en piano (of clavecimbel), opus 80 (1972)

Hoe de 20ste-eeuwse componist Alfred Schnittke, door de ogen van de 19de eeuw, terugkijkt naar de 18de eeuw.

Delen:

- 1) Pastorale
- 2) Ballet
- 3) Menuet
- 4) Fuga
- 5) Pantomime

Het laatste deel, *Pantomime*, heeft als tempo-aanduiding Andantino.

Dit deel begint in een vertrouwd idioom - relaxed voor de luisteraar.

Maar dan, halverwege, grijpt ons geheel onverwacht een scherpe dissonant naar de keel.

Een scheur in de compositie, de luisteraar wordt ruw uit zijn comfortzone getrokken.

Het stelt hem voor een vraag, zelfs een filosofisch en psychologisch probleem.

Wat nu? Gaat de muziek verder? En zo ja, hoe? De aanvangstonen komen terug, als begin van een reprise. Opnieuw de geruststellende oude, bekende klanken van wat de tweede helft zal blijken te zijn.

Alsof er niets is gebeurd – er is echter heel veel gebeurd!

Alles is nu anders.

We zijn onze zekerheden kwijt, het kan zo maar weer gebeuren, het optreden van die scheur.

Het vervolg zal, nee, kàn niet meer hetzelfde zijn, ondanks dat de noten gelijk zijn.

Ook het slot draagt een vraagteken in zich.

We worden uitgedaagd na te denken over de compositie als geheel, de scheur, deze “oude” muziek in de 20ste eeuw.

Over onszelf.

(De betreffende dissonant werkt overigens nog vele malen sterker in de versie voor viool en strijkorkest of viool en kamerorkest, twee voorbeelden van de bewerkingen die er bestaan voor andere bezettingen.)

Laatste deel, *Pantomime*, in de bezetting voor viool en piano (concertregistratie):

<https://www.youtube.com/watch?v=5Aertwv2ZP8>

Alle delen, met partituur:

<https://www.youtube.com/watch?v=Vokfi-kKy3Q>

(*Pantomime* vangt aan op 11:45 en het dissonerende akkoord op 13:37.

Het deel eindigt op 15:21)

The image shows a musical score for the final part of 'Pantomime'. It consists of two staves: a violin staff (top) and a piano staff (bottom). The tempo is marked 'Andantino'. The piano part begins with a series of chords marked 'pp'. The violin part has a melodic line with a 'smile' marking above it. The score ends with a dissonant chord marked 'mf'.

Kaas gegeten van muziek

Bovenstaande beschouwing brengt ons bij het hieronder afgebeelde stuk kaas, aangetroffen in een gerenommeerde speciaalzaak te Deventer. (In werkelijkheid verliep de associatie in omgekeerde richting.)

O.a. de “scheur” en de symmetrie vormen ingrediënten die uitnodigen tot een boeiende culinair/muzikale (vorm)vergelijking. In dit kader verdient de smaak van de kaas een aparte vermelding: mild, met een door sommige consumenten als een iets pittiger ervaren nasmaak, en de blauwkleurige ader (scheur) is een dun as-laagje van verbrande groente. De smaak hiervan is pittig, ja, wordt in sommige beoordelingen zelfs als scherp omschreven! De associatie blijkt een congruentie...

Morbier Marcel Petite,
Frankrijk